

Jättesvindel vid Gotlands sparbank.

Verkställande direktören har förskingrat en halv miljon. — Förfalskningar en masse.

Dir. Bergenstierna har försökt beröva sig livet, men är nu utom all fara.

En försökerrings- och förfalskningsaffär av synnerligen sensationell slag har i den upptäckta här i staden. Men har naturligt kommit på sin rätt med att Gotlands sparbankens verkställande direktör Iwan Bergenstierna gjort sig skyldig till betydande förfalskningar, understödd och förfalskningsaffärer. Tillsammans av affären pågår i en under högt tryck, och dr. Bergenstierna som försökt beröva sig livet, har anhållits av polisen.

Följande kommuniska har i dag på måndagen utsänt från banken:

»Sedan det vid av sparbankinspektör A. Dahlin och byråinspektör O. Edman verkställd undersökning hos Gotlands sparbank framkommit att sparbankens verkställande direktör gjort sig skyldig till omfattande oegentligheter har sparbankens styrelse beslutat till vidare inrättad sparbankens förvaltare. Utredningspår.»

Till polisen ingavs i förmiddags följande kända:

»Styrelsen för Gotlands sparbank i Visby får härmed meddela, att det upptäckts, att dels ett av bankdirektören Iwan Bergenstierna den 23 januari 1930 till den pågående undersökningen hos Gotlands sparbank översänt kapitalräkningsabokel från A. B. Jordbrukarbanken synes vara förfalskad att angiva en lönestående behållning för Gotlands sparbank om kr. 579,687.23, medan i verkligheten behållningen enligt ett till sparbankinspektören A. Dahlin nu inkommet kontoutdrag utgör endast kr. 765.14 per den 15 januari 1930, och att dels den av sparbanken innehavda kapitalräkningsboken för sagda konto, vilken upptager förstnämnda summa som behållning bär tydliga spår av att vara förfalskad genom ändringar och tillägg.»

Visby den 29 januari 1930.

Johan Johansson, Adolf Wedin,
Karl Hagström, Edv. Wallin,
Adolf Kolmodin, Wiktor Johansson.

Enligt de uppgifter vi lyckats inhämta anlände sparbankinspektör Dahlin och byråinspektör Edman i går hit för att inspektera Gotlands sparbank. Man hade anledning att misstänka att allt ej stod rätt till, bl. a. på grund av uppgifter från Jordbrukarbanken, men någon bestämd misstänke hade man inte. Att banken hade fört pengar att röra sig med visste man ju dock.

Dir. Bergenstierna har icke personligen ha sammanträtt med sparbankinspektören under dennes uppehåll i Visby. Det ovan omtalade bankbeskedet gavs han per post under adress »Revisionen, Gotlands sparbank, Visby». Sedan detta anlänt, rekviserade emellertid sparbankinspektören ett extra bankbesked direkt från Jordbrukarbanken och erhöi då den verkliga siffran.

Med anledning härav kallades dir. Bergenstierna att infinna sig i sparbankens lokal kl. 11 i förmiddags. Han lovade att komma, men underlätt att göra det och för i stället till Stenkulla, där han som bekant äger en lantgård. Från kriminalpolisen utsändes så fort sig göra låt konstapel Bodin, som i skogen omkring 1 km. från Källgårds påträffade Bergenstierna liggande medvetlös, efter att ha intagit veronal i avsikt att beröva sig livet. B. fördes omedelbart till läsochett i Visby, där läkarna genast togo hand om honom och återkallade honom till medvetande. Vid 2-tiden meddelades från lasarettet, att hgen färdig för livet förelåg, och att Bergenstierna antagligen vid 4-5-tiden på eftermiddagen skulle få lämna lasarettet och föras till polisstationen. Under väntelsen på lasarettet har Bergenstierna hela tiden stått under polisuppsikt.

Senare meddelas, att dir. Bergenstierna alltjämt kvarligger på lasarettet, vilket han icke får lämna i dag.

För att söka efter den försvunna hade i förmiddags även tre Bergenstierna begiv sig ut till Stenkulla.

Byråinspektör Edman konfererade i dag med bankens styrelse om vilka åtgärder som skola vidtagas för bankens egen del, och kl. 5 i eftermiddag påbörjas i bankens lokaler polisundersökningen under s. i. stadsfiskal S. Hultmans ledning.

Det är sannolikt, att förfalskningsarna pågått under en längre tid, antagligen strimlats 6 år. De ha tillfäst på så sätt, att bankens styrelse konsekvent förfalskat sparbankboken och bankbeskedet genom att tillägga tre siffror, och de ha tydligen medfärdiga bl. a. därigenom, att revisorerna sällan inrättad bankbesked direkt från Jordbrukarbanken.

Det är mycket antagligt att insatserna ha varit ett stort antal. Bankens egen behållning synes nämligen skola varit minst i Jordbrukarbankens. Vid 1928 års slut utgjorde bankens behållning 1,820,504.60 kr. Beräknat på 2,302 medeltare. Antagligen hade medeltarberäknat utgjort till nästan 2 mil. kr.

Vart pengarna tagit vägen är givetvis ännu ej utrett. Sannolikt Bergenstierna torde emellertid ha bedrivit kanske vidlyftiga spekulationer såväl i aktier som i lantgårdar, och antagligen har han vid dessa gjort betydande förluster. För öfrigt har han i sina spekulationer varit för djärv — han har alltid haft smak för hasard — och ofta har dragit honom i fördärvet.

Bergenstierna är född den 20 okt. 1893 och vann anställning i Gotlands enskilda bank 1903. Kasen i Banka-b. Södra Sverige blev han 1907, och under åren 1918-1919 var han kassör i denna bank. Bekänt är att han varit medlem i den nämnda är stiftades Gotlands sparbank, i vilken Bergenstierna blev vice ordförande och verkställande direktör.

Gotlands sparbank har ett stort förtroende i socknarna och har bedrivit ett mycket energiskt arbete. Till Svenska sparbankförbundet har emellertid från flera sparbanker på Gotland ingiitt klagen på olojlig konkurrens från Gotlands sparbanks sida, enär nämnta bank på ett olämpligt sätt höjt räntefotot, en åtgärd som är tvungat åtskilliga andra sparbanker att följa efter. Det har också varit sig, att sparbanken haft för dyra omkostnader att dragas med, så att det att fonderna varit sådana för små, för ett par år sedan enbart utgjort blott 30,000 kr. Med anledning härav har också för Svenska sparbankförbundet från olika håll uppgivits, att sparbanken haft en mycket osäker ställning, att den skole komma att ramla förr eller senare.

Enligt senaste publicerade uppgifter utgör grundfonden 30,000 kr. och kassareserven 599,520.92.

Ordförande i bankens styrelse är landstingets ordförande, hr Johan Johansson, Gardarve, förhvarande ledamot landstingsman A. Wedin, Dörögöls. De övriga styrelseledamöternas namn återfinns under politiska nämnden härvidan.

Allmänt ombud är dr Nils E. Johansson.

Närmare upplysningar om den i denna bekräftelse som uppteendevärdade affären ha f. n. ej stått att erhålla, då såväl sparbankinspektören som bankstyrelsen i v. iakttagande fullständig tystlåtenhet beträffande detaljerna.